

NEKE PSIHO-SOCIO-DEMOGRAFSKE OSOBINE I AGRESIVNO PONAŠANJE ODGAJANIKA U ZAVODU ZA PREODGOJ MALOLJETNIKA TUROPOLJE

DANKO BAKIĆ

primljeno: studeni '98.

prihvaćeno: travanj '99.

Na uzorku od 102 ispitanika u Zavodu za preodgoj maloljetnika Turopolje ispitane su psiho-socio-demografske karakteristike odgajanika koji iskazuju sklonost ispoljavanju agresivnog ponašanja. U prostoru agresivnog ponašanja izlučen je jedan faktor koji je interpretiran kao generalni faktor agresivnog ponašanja. Ovakvom ponašanju su osobito skloni stariji odgajanici, oni koji su počinili kaznena djela s elementima nasilja, koji su skloni konzumiranju alkohola i/ili droga, kod kojih je dijagnosticiran proces psihopatizacije ličnosti, te oni čiji je odgoj bio grub i autoritaran ili nedosljedan. Na osnovi dobijenih rezultata iznose se i neke mogućnosti tretiranja ovakvog ponašanja u uvjetima odgojne ustanove.

Ključne riječi: psiho-socio-demografske osobine, agresivno ponašanje, maloljetnička delinkvencija, ustanova

UVOD

Agresivnost kao fenomen ljudskog ponašanja predstavlja vrlo složenu i kontroliranu pojavu. Naime, određena agresivnost pojedinca nužna je za opstanak kako tog pojedinca tako i cijele vrste, dok s druge strane ispoljavanje ovog fenomena ponekad zadobija ekstremne razmjere i stvara teške posljedice kako za samog subjekta takvog ponašanja, tako i za druge koji s njim dolaze u dodir. S obzirom na tu složenost, kao i na veliku važnost fenomena agresivnosti za pojedica i njegovu socijalnu okolinu, nije čudno da su se njome bavile i bave se razne društvene znanosti i discipline. Stoga su nastale i razne teorije koje su pokušavale objasniti taj fenomen, a Žužul (1986.) te teorije dijeli u 4 grupe: instinktivističke, biološko-fiziološke, teorije frustracije i teorije učenja.

Logično je da u ovakvoj situaciji postoje i razne definicije agresivnosti i srodnih pojmova. Za ovaj rad sasvim je prihvatljiva definicija istog autora (1986., str. 139) po kojoj je agresija takav "čin ponašanja (ili reakcija) kojim je namjerno nanosena nekome ili nečemu šteta ili ozljeda (fizičke

ili psihičke prirode), pri čemu ta namjera ne mora biti do kraja provedena." Napomenimo kako se više autora slaže oko toga da agresivnost ne mora biti jedinstven fenomen, već da može postojati više tipova agresivnosti koji imaju slične manifestacije ali različite uzroke. Tako Fromm razlikuje benignu i malignu agresivnost (Fromm, 1986.), a Fesbech (prema Žužul, 1986.) ekspresivnu i instrumentalnu agresivnost. Žužul (isto) govori o impulzivnoj i instrumentalnoj agresivnosti. Impulzivna (ekspresivna, benigna) agresivnost nastaje zbog emocionalnih faktora i predstavlja odgovor na neku provocirajuću situaciju u okolini subjekta. Instrumentalna (maligna) agresivnost nastaje prvenstveno zbog kognitivnih faktora i služi kao sredstvo za ostvarenje nekog cilja.

Agresivnost se kao oblik ponašanja javlja i u ustanovama u kojima se izvršavaju sankcije izrečene počiniteljima kaznenih djela, vjerojatno i učestalije nego u uobi-

* Mr.sc. Danko Bakić socijalni je pedagog u Zavodu za preodgoj maloljetnika Turopolje, adresa: J. Dobrile 22, 10410 Velika Gorica